

DETALLS FIDELS DE LA GUERRA CIVIL QUE VAIG VIURE A TORROELLA

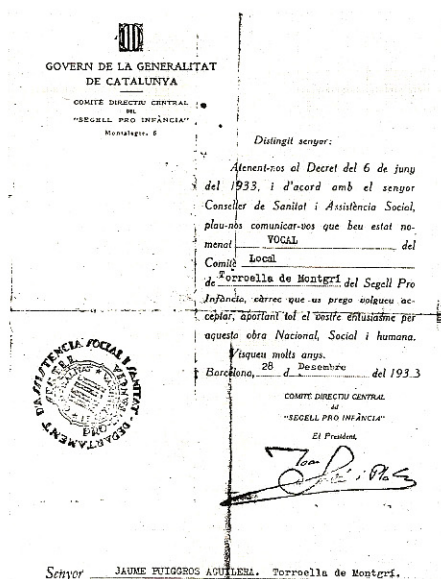
Pàgines viscudes de Jaume Puiggrós Aguilera, fundador i president de la UGT a Torroella, l'any 1936.

El meu desig no era solament aquest escrit. Volia publicar les meves Memòries i constatar totes les grans equivocacions històriques de tots els règims viscuts, de les sindicals, etc. També volia parlar del desordre econòmic actual i de l'atur obrer mal controlat i dels grans perills que estem passant a tot l'Estat espanyol.

Tot això és impossible en aquest *Llibre de la Festa Major*. Ho faré publicar, si la salut m'ho permet, en bé de Catalunya i d'Espanya.

Detallaré solament els fets que succeïren a la nostra vila quan les tropes del general Franco sortiren al carrer.

Còpia del nomenament de Jaume Puiggrós com a vocal del Segell Pro Infància de la Generalitat republicana.

Les persones que formaven l'Ajuntament, escarmentats dels fets del Sis d'Octubre, en què uns 30.000 ciutadans de Catalunya van anar a la presó (no sé si la xifra és exacta), van deixar-lo i van presentar la dimissió. En aquells moments, sense Guàrdia Civil, sometent ni policia, el poble quedava indefens. Llavors, en ple dia, vaig veure que uns homes de molt pocs estudis i sense cap experiència ocuparen l'Ajuntament. Molts torroellencs ens preguntàvem: *"Ara què passarà?"*. De moment no passava res i jo, que tenia una gran amistat amb el bonadós pintor Josep M. Mascort, vaig dir-li: *"Vostès que representen les dretes d'aquest poble, no tenen res organitzat per millorar aquesta situació?"*. A la qual cosa, em va respondre: *"No tenim res preparat i el Sr. August Mercader està transtornat i malalt pel que està passant a Espanya"*. Anaven passant els dies i aquí no passava cap cosa gaire greu ni cap assassinat. Únicament van requisar els cotxes al servei del Comitè. No recordo gairebé els dies que van passar d'aquesta manera, fins que un dia al vespre, a plaça, hi havia un grup de persones que escoltaven, molt atentes, el comentari d'un soldat del poble, que deia: *"Jo he desertat de l'exèrcit perquè les tropes vàrem entrar a la plaça de toros de Saragossa, on hi havia una reunió sindical, i els vàrem matar a tots"*.

No he sabut mai si això era veritat o mentida, però sí que les coses es van agreujar ràpidament. Aquell Comitè, segurament, va rebre ordres de fora i començaren els assassinats, l'impost revolucionari, la recollida de l'or, les col·lectivitzacions... Més endavant, vàrem veure un tal Fontàs, el Borni, que va amenaçar-me davant del Comitè perquè no pagava l'impost revolucionari que m'havien assignat per escrit. Unes parelles de milicians armats es passejava sempre pels carrers i era la que ens passava les ordres de pagament i altres. Alguns d'ells presumien que no els interessava la guerra i que solament volien guanyar la revolució.

Vaig passar un gran disgust quan molts amics torroellencs em digueren que havien mort diverses persones, entre elles dos dels meus millors amics, en Mariano Vivens (delegat de "La Caixa") i en Josep Sabrià (secretari de l'Ajuntament), dos bons amics dels quals havia rebut importants favors. La indignació i la ràbia s'apoderà de mi i vaig perdre el control, posant la meua vida en perill quan "el Borni" va considerar que jo era l'home més

perillós per haver constituït la UGT a Torroella, de la qual era president.

En veure aquella situació de perill, les forces polítiques del poble van reaccionar i entre tots fèiem les gestions que podíem per recuperar la tranquil·litat perduda.

Vaig prendre la iniciativa en aquells moments i, com a representant de la UGT, juntament amb uns representants d'Esquerra Republicana i un de L'Agrària (sindicat de pagesos), ens vàrem traslladar a Barcelona, al pis on vivia el Sr. Pere Blasi (llavors diputat republicà), i li vaig preguntar si ens podia ajudar a recuperar l'Ajuntament. La contesta fou absolutament negativa: no podia fer res de res.

Llavors acudírem al comissari d'Ordre Públic de Girona, en Jordi, i també sense cap resultat. Les entrevistes es repetiren dues o tres vegades més, i sempre ens responien que convenia esperar moments més favorables.

Les persones que tenien més por de viatjar eren els comerciants i alguns empresaris, perquè no tenien cap carnet sindical. Totes aquestes persones es van afiliar a la UGT i jo, molt satisfet de poder ajudar-les.

Sembla mentida que un Comitè dirigit per aquella mala persona del "Borni" pogués durar tant. Disposaven de molt d'armament i dominaven al poble.

Però atenció que ara ve la sorpresa:

Jo arribava de Bellcaire a les 11,30 h del matí i, en entrar a Fora Portal, uns veïns m'aturaren i em van dir: *"Puiggrós, no sap el que està passant? Les dones han bloquejat el portal del Comitè i no deixen sortir a ningú de dintre. Porten sal i pebre a la butxaca."*

Ràpidament em vaig personar al carrer del Palau Robert i vaig veure que estava completament ple de dones. Vaig preguntar: *"Qui és que ha organitzat aquest bloqueig?"* I van respondre: *"Nosaltres. Hem passat per diversos carrers dient <<apa dones,*

anem a dir que no volem més Comitè>>”. Vaig dir-los: “No us moveu d’aquí, que jo vaig a telefonar al comissari Jordi”. Així, elles van contestar: “Ja ho farem, mentre unes vagin a dinar, les altres estarem aquí i ens rellevarem.”

Ràpidament, vaig dir a la Rossita, la telefonista: *“Posa’m de seguida en comunicació amb el comissari Jordi”, i vàrem tenir aquesta conversa: “Benvolgut comissari, tantes vegades que hem vingut a demanar-vos ajuda per solucionar el nostre problema local, sense resoldre mai res. Sapigueu que la cosa s’ha agreujat. Les dones han bloquejat el portal del Comitè i no sé el que pot passar, perquè comencen a anar-hi homes”. La resposta que va donar-me va ser aquesta: “Avisen les forces polítiques i sindicals que aquesta tarda es constituirà l’Ajuntament.”*

Seguidament, vaig posar al corrent les dones del bloqueig i els vaig recomanar que no fessin cap acte violent, però que no deixessin el bloqueig fins a l’hora de formar l’Ajuntament.

Vaig fer córrer la veu a companys meus, que telefonessin a Palafrugell, on residia Francesc Salís, d’Esquerra Republicana, i li expliquessin el que estava passant, i que a la tarda s’havia de constituir l’Ajuntament amb les persones que havien de representar l’Esquerra Republicana i L’Agricultura (pagesos), i que jo hi aniria, també, representant la UGT.

Efectivament, a l’hora convinguda de la tarda es presentà el comissari Jordi al balcó de l’Ajuntament i digué unes paraules recomanant prudència en bé de la causa.

Jo vaig pensar: *“Caram, quin home tan valent, aquest Jordi, de venir tot sol en moments tan perillosos”*. Més tard, la mateixa tarda, vaig saber que havia deixat dues camionetes de guàrdies d’assalt a Ullà.

Es presentaren, a més de nosaltres, dos representants de la FAI i dos de la CNT, i va quedar constituït el nou Ajuntament.

Un cop constituït, els representants de la CNT-FAI van marxar amb la cua entre cames i ja no els vam veure mai més. Però els seus partidaris es dedicaven a boicotejar tot el que podien i, fins i tot, obrien les aixetes de l’aigua perquè ens quedéssim sense.

En aquells moments el menjar ja escassejava molt i el meu bon amic i farmacèutic, Sr. Anton Pou, em va dir que havia fet una maquineta per esclovellar l'arròs, de la qual en sortia molt moreno però es podia menjar. Jo vaig copiar la seva idea i altres del poble van fer el mateix. Les collites d'arròs, blat de moro, etc. van ajudar-nos molt, ja que es feien intercanvis de mercaderies perquè de diners ningú en volia saber res (si no es feia la compra en plata).

Per altra banda, la població de Palafrugell passava gana i venien persones famolenques a buscar el que fos per menjar.

Prop del tercer any de guerra va demanar la lleva del 28 i vaig haver d'incorporar-me a files. No he sabut res més del que va passar en aquest poble a partir d'aquell moment i fins a la fi de la guerra, però sí el que va passar en el camp de presoners de Corban i a la presó dels Escolapis de Bilbao, on vaig estar.

Campo de Concentración de Prisioneros de Corban

Batallón de Trabajadores núm. _____

Apellidos Puiggrós Aguilera Nombre Jaume
 Prisionero en Balaguer - Casada Evadido por _____
 Natural de Igualada Provincia de Barcelona
 Profesión u oficio fabricante
 Estado casado Esposa Rita Hijos 1
 Edad 31 Filiación política U.P.E.

Reconocimiento médico 13-2

Talla _____ Perímetro torácico _____ Aspecto general _____
 Cicatrices o tatuajes en la frente
 Color del pelo rubio Ojos castaños
 Sano _____ Pediculosis _____ Acariosis _____
 Blenorragia _____ Sífilis _____ Tuberculosis _____
 Heridas de guerra _____
 Otras enfermedades o afecciones _____
 Aptitud para el trabajo apartado
 Profilaxis _____ Vacuna antivaricela _____

Fitxa de Jaume Puiggrós del camp de presoners de Corban.

Em fa pena i vergonya de comentar la manera de tractar els presoners que érem allí. No val la pena de fer memòria.

Per acabar haig d'aconsellar a tots els espanyols que no permetin mai més una segona guerra civil: guerra de salvatges i no de persones civilitzades.

Jaume Puiggrós Aguilera